

## Právne a účtovné aspekty zlúčenia, splynutia a rozdelenia ako typov kombinácií podnikov v Slovenskej republike

Martina Podmanická<sup>1</sup>

### Abstrakt

Zlúčenie, splynutie a rozdelenie je súčasťou širšej problematiky spájania podnikov do väčších ekonomických či právnych celkov, resp. rozdeľovania podnikov. V medzinárodnej účtovnej terminológii je spájanie podnikov známe pod názvom podnikové kombinácie. Cieľom príspevku je komplexne prezentovať a analyzovať problematiku zlúčenia, splynutia a rozdelenia ako typov kombinácií podnikov v Slovenskej republike z právneho a účtovného hľadiska. Príspevok objasňuje transakcie zlúčenia, splynutia a rozdelenia ako možné typy kombinácií podnikov; ozrejmuje vzťahy medzi zanikajúcou účtovnou jednotkou a nástupníckou účtovnou jednotkou, ktorých pochopenie je nevyhnutné pre správne účtovné zobrazenie daných transakcií; informuje o právnych súvislostiach zlúčenia, splynutia rozdelenia a to do takej miery, ktorá je potrebná pre vysvetlenie účtovných súvislostí, zároveň predostiera i komplexné účtovné riešenie danej problematiky tak z hľadiska zanikajúcej ako i nástupníckej účtovnej jednotky, ktoré vyplýva z platnej účtovnej legislatívy.

### Kľúčové slová

zlúčenie, splynutie, rozdelenie, zanikajúca účtovná jednotka, nástupnícka účtovná jednotka, otváracia súvaha

### Abstract

Mergers and divisions are a part of a broader issue of certain types of business joining into larger economic or legal units or division of business. This is known as business combinations in international accounting terminology. The aim of this paper is to comprehensively present and analyse the issue of mergers and divisions as types of business combinations in the Slovak Republic from a legal and accounting point of view. The paper clarifies mergers and divisions transaction as possible types business combinations; explains the relationship between company being acquired and acquiring company because their understanding is necessary for the correct accounting solution of this transaction; informs about the legal context of mergers and divisions to the extent necessary to explain the accounting context. The paper also presents a comprehensive accounting solution to this issue from the point of view of both company being acquired and acquiring company according to the currently valid accounting legislation.

### Key words

merger, division, company being acquired, acquiring company, opening balance sheet

### JEL classification

M40, M41

## 1 Úvod

Zlúčenie, splynutie a rozdelenie je súčasťou širšej problematiky spájania podnikov do väčších ekonomických či právnych celkov, resp. rozdeľovania podnikov. Motiváciou pre

---

<sup>1</sup> Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra účtovníctva a audítorstva, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, e-mail: [martina.podmanicka@euba.sk](mailto:martina.podmanicka@euba.sk).

spájanie podnikov do väčších celkov môže byť dosiahnutie synergického efektu zo spájania, zvýšenie hospodárnosti a efektívnosti činnosti podnikateľských subjektov, zjednodušenie riadenia podnikov, vylepšenie majetkovej a finančnej situácie skupiny podnikov, docielenie vykázania majetku a záväzkov v reálnej hodnote, vykázanie či získanie dlhodobého nehmotného majetku, optimalizácia nákladov v rámci skupiny, prienik na nové trhy z odvetvového i geografického hľadiska a v neposlednom rade i racionalizácia a zefektívnenie organizačnej štruktúry v rámci skupiny podnikov. K rozdeleniu spoločnosti dochádza najmä v dôsledku pretrvávajúcich nezhôd viacerých vlastníkov jednej spoločnosti.

V medzinárodnej účtovnej terminológii je spájanie podnikov známe pod názvom podnikové kombinácie (angl. business combinations).

Pre úspešné zvládnutie realizácie akejkoľvek kombinácie podnikov je mimoriadne dôležité správne posúdenie danej transakcie z právneho, účtovného i daňového hľadiska. Článok sa právnomu posúdeniu daných transakcií venuje to do tej miery, ktorá je nevyhnutná pre vysvetlenie účtovných súvislostí. Nakoľko účtovníctvo má verne a pravdivo zobrazovať danú transakciu, ak nechápeme podstatu transakcie a jej právnym dôsledkom, je takmer vylúčené, aby sme verne a pravdivo zobrazili danú transakciu v účtovníctve podnikateľa. V mnohých prípadoch sa právne a účtovné posúdenie týchto transakcií odlišuje a to najmä z dôvodu, že z právneho aspektu sú tieto transakcie posudzované z hľadiska ich právnej formy a nie z hľadiska podstaty a z účtovného aspektu sú tieto transakcie posudzované z hľadiska ich podstaty, pričom ich právna forma je druhoradá. (Farkaš, 2020)

Cieľom príspevku je komplexne prezentovať a analyzovať problematiku zlúčenia, splynutia a rozdelenia ako typov kombinácií podnikov v Slovenskej republike z právneho a účtovného hľadiska tak, ako je riešená v platnej právnej úprave tejto problematiky v súčasnosti, predovšetkým v súlade so zákonom č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (Obchodný zákonník), zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (zákon o účtovníctve), opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92 zo 16. decembra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov (postupy účtovania pre podvojný účtovníctvo).

Na dosiahnutie stanoveného cieľa sme komplexne analyzovali nielen ustanovenia vyššie uvedených právnych noriem, ktoré upravujú danú problematiku z právneho a účtovného aspektu, ale i knižné publikácie autorov (Farkaš, 2020; Vomáčková, 2004), ktorí sa danej problematike dlhodobo venujú.

## 2 Transakcie zlúčenia, splynutia a rozdelenia ako typy kombinácií podnikov

Podnikové kombinácie sú upravené v štandarde IFRS 3 *Podnikové kombinácie* (IFRS 3). Podľa IFRS 3 predstavuje podniková kombinácia transakciu alebo udalosť, pri ktorej nadobúdateľ získa kontrolu nad nadobúdaným podnikom iného subjektu. Podniková kombinácia teda označuje takú transakciu alebo udalosť, ktorej výsledkom je vznik jedného ekonomického celku a to bez ohľadu na to, akým spôsobom sa daná transakcia zrealizovala. IFRS 3 nerieši transakcie, ktoré sú pod jednotnou kontrolou. Kombinácia podnikov pod jednotnou kontrolou je taká kombinácia podnikov, v ktorej sú všetky kombinujúce sa podniky ovládané aj pred a aj po tejto kombinácii tým istým subjektom, pričom toto ovládanie nie je dočasné. (Krupová, 2012)

V Slovenskej republike sa za **kombinácie podnikov** zvyknú považovať (Farkaš, 2020):

- zlúčenie,
- splynutie,
- rozdelenie,
- kúpa podniku alebo jeho časti,

- vklad podniku alebo jeho časti,
- prevod, resp. obstaranie akcií alebo obchodných podielov.

Z uvedených typov kombinácií podnikov najpočetnejšiu skupinu predstavuje prevod, resp. obstaranie akcií alebo obchodných podielov, tzv. kapitálové akvizície, ktoré vedú k vzniku väčšieho ekonomického celku, tzv. konsolidovaného celku, pričom kombinované podniky si zachovávajú svoju právnu subjektivitu. Subjektu, ktorý je identifikovaný ako nadobúdateľ podnikovej kombinácie, následne vzniká povinnosť zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku za konsolidovaný celok. Povinnosť zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku nemá každá účtovná jednotka, ale iba materská účtovná jednotka a aj to nie vždy. Ak však materskej účtovnej jednotke vznikne podľa zákona o účtovníctve povinnosť zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku, zostaví ju výlučne podľa IFRS v znení prijatom EÚ.

Najčastejšími kombináciami podnikov spomedzi prvých piatich prípadov sú zlúčenia, ale pomerne častými sú aj kúpa a vklad podniku alebo jeho časti. Odhadujeme, že ročne sa ich v Slovenskej republike realizujú desiatky, možno aj stovky. Menej častými typmi kombinácií podnikov sú splynutie a rozdelenie. (Farkaš, 2020)

Napriek tomu, že uvedenými typmi kombinácií podnikov vrátane zlúčenia, splynutia a rozdelenia spoločnosti zlúčením dosiahneme rovnaký ekonomický efekt, právne dôsledky uvedených transakcií sú odlišné. Na rozdiel od kúpy akcií alebo obchodných podielov danej spoločnosti či kúpy alebo vkladu podniku alebo jeho časti, pri zlúčení a splynutí obchodných spoločností alebo aj pri rozdelení spoločnosti zlúčením dochádza k situácii, keď jedna alebo viac spoločností zaniká, imanie zanikajúcej/ich spoločnosti/í preberá právny nástupca, ktorý buď existuje alebo vznikne. Vo svojej podstate dochádza v jednej právnickej osobe, v nástupnickej spoločnosti, ku spojeniu podnikov zaniknutej/tých spoločnosti/í respektíve i nástupnickej spoločnosti. Zdôrazňuje sa tu právne obmedzená životnosť obchodnej spoločnosti, t. j. jej zánik a následné pokračovanie v inom právnom subjekte. Preto sa tieto kombinácie podnikov často označujú ako právne spájanie podnikov – legal merger. (Vomáčková, 2004) V odbornej ekonomickej literatúre existuje pre zlúčenie a splynutie spoločný názov fúzia.

V prípade zlúčenia alebo splynutia jednej alebo viacerých slovenských zúčastnených spoločností s jednou alebo viacerými zahraničnými zúčastnenými spoločnosťami hovoríme o cezhraničnom zlúčení alebo cezhraničnom splynutí.

Zlúčenie a splynutie sa môžu realizovať tak medzi navzájom nezávislými spoločnosťami, ako aj medzi kapitálovo prepojenými spoločnosťami, keď jedna zúčastnená spoločnosť vlastní podiel v inej zúčastnenej spoločnosti.

Ak sa zlúčenie alebo splynutie realizuje medzi dvomi nezávislými spoločnosťami alebo aj medzi kapitálovo prepojenými spoločnosťami, ktoré však nie sú pod jednotnou kontrolou a ktoré sa navzájom dohodli na spojení do jedného ekonomického i právneho celku, zlúčenie a splynutie je z účtovného hľadiska kombináciou podnikov, ktorú rieši IFRS 3. V tomto prípade má zlúčenie alebo splynutie vplyv na zmenu vlastníckych pomerov.

V prípade, že zlúčenie alebo splynutie sa realizuje medzi spoločnosťami v skupine (do skupiny patrí materská spoločnosť a všetky jej dcérske spoločnosti), t. j. kombinujúce podniky sú pred touto kombináciou a budú i po tejto kombinácii ovládané rovnakým subjektom, zlúčenie alebo splynutie nie je z účtovného hľadiska kombináciou podnikov v zmysle IFRS 3. IFRS 3 upravuje len tie kombinácie podnikov, ktoré nie sú pod jednotnou kontrolou. V tejto situácii zlúčenie alebo splynutie možno považovať skôr za nástroj realizácie zmeny organizačnej štruktúry v rámci danej skupiny. K zmene vlastníka danej spoločnosti, t. j. k obstaraniu podielov na vlastnom imaní dcérskej spoločnosti došlo už v minulosti a následné uskutočnenie zlúčenia alebo splynutia je prostriedkom na ocenenie majetku a záväzkov v reálnej hodnote, resp. nástrojom na zjednodušenie organizačnej štruktúry alebo za určitých okolností aj cestou ako sa vyhnúť povinnosti zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku.

Slovenské účtovné predpisy na rozdiel od IFRS upravujú všetky kombinácie podnikov jednotne. Nerozlišujú, či ide o kombinácie podnikov pod jednotnou kontrolou alebo nie.

### 3 Právne aspekty zlúčenia, splynutia a rozdelenia v Slovenskej republike

Právne aspekty kombinácií podnikov upravuje Obchodný zákonník. Zlúčenie, splynutie a rozdelenie sa nazývajú spoločným názvom **zrušenie spoločnosti bez likvidácie** a všeobecne sú upravené v § 69 a § 69a, podrobnejšiu úpravu nájdeme v ustanoveniach týkajúcich sa jednotlivých právnych foriem obchodných spoločností.

Pri zlúčení, splynutí alebo rozdelení spoločnosti, ak zákon neustanovuje inak, musí mať zanikajúca spoločnosť a spoločnosť, na ktorú prechádza imanie zanikajúcej spoločnosti (nástupnícka spoločnosť), rovnakú právnu formu. Obchodný zákonník pripúšťa výnimky v prípade zlúčenia spoločností s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti, pri ktorom spoločnosť s ručením obmedzeným zaniká a jej imanie prechádza na akciovú spoločnosť a tiež zlúčenie jednoduchej spoločnosti na akcie a akciovej spoločnosti, pri ktorom jednoduchá spoločnosť na akcie zaniká a jej imanie prechádza na akciovú spoločnosť. Najdetailnejšie je zlúčenie, splynutie a rozdelenie upravené pre akciové spoločnosti, a preto v mnohých prípadoch slúži ako východisko pre právnu úpravu uvedených typov kombinácií podnikov spoločností s inou právnou formou.

**Zlúčenie** je postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku jednej spoločnosti alebo viacerých spoločností, pričom imanie zanikajúcich spoločností prechádza na inú už jestvujúcu spoločnosť, ktorá sa tým stáva právnym nástupcom zanikajúcich spoločností.

**Splynutie** je postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku dvoch alebo viacerých spoločností, pričom imanie zanikajúcich spoločností prechádza na novozaloženú spoločnosť, ktorá sa svojím vznikom stáva ich právnym nástupcom.

**Rozdelenie** spoločnosti je postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku spoločnosti, pričom imanie zanikajúcej spoločnosti prechádza na iné už jestvujúce spoločnosti, ktoré sa tým stávajú právnymi nástupcami zanikajúcej spoločnosti (rozdelenie spoločnosti zlúčením) alebo na novozaložené spoločnosti, ktoré sa svojím vznikom stávajú právnymi nástupcami zanikajúcej spoločnosti. Každá z nástupníckych spoločností ručí za záväzky, ktoré prešli rozdelením zo zaniknutej spoločnosti na ostatné spoločnosti celým svojím majetkom; na splnenie záväzku sú zaviazané spoločne a nerozdielne.

Účinky zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia spoločnosti nastávajú jeho **zápisom do obchodného registra**, kedy prechádza imanie zanikajúcich spoločností na nástupnícku spoločnosť; spoločníci zanikajúcich spoločností sa stávajú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti; spoločnosti zanikajúce zlúčením, splynutím alebo rozdelením zanikajú a pri splynutí alebo rozdelení vznikajú nástupnícke spoločnosti. Výmaz zanikajúcej spoločnosti a zápis zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti zlúčením či zápis spoločností vzniknutých splynutím alebo rozdelením sa v obchodnom registri vykoná k tomu istému dňu.

**Dňu zániku spoločnosti predchádza deň zrušenia spoločnosti.** Za moment zrušenia spoločnosti považujeme deň, keď bolo valným zhromaždením prijaté rozhodnutie o zrušení spoločnosti bez likvidácie. Z právneho hľadiska je to deň schválenia návrhu zmluvy o zlúčení, zmluvy o splynutí alebo projektu rozdelenia.

Aby sa predišlo nekalým praktikám pri zlúčení, splynutí alebo rozdelení a zároveň aby sa posilnila ochrana práv veriteľov a spoločníkov zúčastnených spoločností a tiež aby sa posilnila zodpovednosť členov orgánov spoločností, ktorí svojím konaním môžu poškodiť spoločnosť, je pred samotným začatím procesu zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia nevyhnutné posúdiť, či spoločnosti, ktoré sa danej transakcie idú zúčastniť, budú **ku dňu účinnosti zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia splňať nasledujúce zákonné podmienky:**

- a) hodnota záväzkov nástupníckej spoločnosti nesmie presahovať hodnotu jej majetku, do sumy záväzkov sa však nezapočítava suma záväzkov, ktoré sú spojené so záväzkom podriadenosti – keďže zákon neobsahuje odkaz na žiadnu právnu normu, podľa ktorej sa hodnota majetku a záväzkov bude vyčíslovať, do úvahy pripadá možnosť vyčíslenia majetku a záväzkov buď v súlade so zákonom o účtovníctve alebo podľa Obchodného zákonníka;
- b) nástupnícka spoločnosť alebo zanikajúca spoločnosť nesmú byť v likvidácii;
- c) voči nástupníckej alebo zanikajúcej spoločnosti nemôžu pôsobiť účinky vyhlásenia konkurzu, ibaže správca konkurznej podstaty súhlasí so zlúčením, splynutím alebo rozdelením;
- d) voči nástupníckej spoločnosti alebo zanikajúcej spoločnosti nemôžu pôsobiť účinky začatia reštrukturalizačného konania alebo povolenia reštrukturalizácie;
- e) voči nástupníckej spoločnosti alebo zanikajúcej spoločnosti sa nemôže viesť konanie o ich zrušení a nemôžu byť súdom alebo na základe súdu zrušené.

Ak zúčastnené spoločnosti spĺňajú podmienky na zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie, musia vypracovať **návrh zmluvy o zlúčení, návrh zmluvy o splynutí alebo návrh projektu rozdelenia**. Zmluva o zlúčení, zmluva o splynutí či projekt rozdelenia sú základné právne dokumenty upravujúce oblasti, ktoré musia byť dohodnuté, aby sa príslušná transakcia realizovala bez komplikácií. Obsah zmluvy o zlúčení a zmluvy o splynutí je preto pomerne rozsiahly a v Obchodnom zákonníku taxatívne vymedzený. Zmluvy musia byť vyhotovené v písomnej podobe a vo forme notárskej zápisnice o právnom úkone. Zmluva o zlúčení a zmluva o splynutí obsahuje **najmä informácie** o zlučujúcich sa alebo splyňujúcich spoločnostiach; o budúcom vlastníckom usporiadaní v nástupníckej spoločnosti; o rozhodnom dni; o návrhu prípadne zmene spoločenskej zmluvy, zakladateľskej zmluvy alebo stanov; o čase odkedy nadobudnú spoločníci zanikajúcich spoločností právo na podiel na zisku ako spoločníci nástupníckej spoločnosti; o členoch štatutárneho orgánu prípadne dozornej rady spoločnosti, ktorá vznikne splynutím; ako aj ďalšie povinné náležitosti. V závislosti od toho, akej právnej formy spoločnosti sa daný typ transakcie týka, obsahujú príslušné zmluvy určité špecifiká. Pri zlúčení a splynutí **akciových spoločností** musí zmluva o zlúčení a zmluva o splynutí obsahovať okrem vyššie uvedených súčastí aj napr. informácie o tom, čo sa stane s vlastným imanom zanikajúcich spoločností v rozhodný deň; aká bude štruktúra vlastného imania v nástupníckej spoločnosti; informácie o výmennom pomere akcií nástupníckej spoločnosti určených na výmenu za akcie zanikajúcich spoločností s uvedením ich podoby, formy, druhu a menovitej hodnoty; o výške doplatku v peniazoch, ak má byť akcionárom spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí vyplatený; podrobnosti postupu výmeny akcií nástupníckej spoločnosti za akcie zanikajúcich spoločností; určenie primeraného peňažného protiplnenia za akcie, ktoré je nástupnícka spoločnosť povinná odkúpiť a určenie lehoty na jeho vyplatenie; určenie práv, ktoré poskytne nástupnícka spoločnosť akcionárom zanikajúcich spoločností, ktorí majú prioritné akcie, alebo majiteľom prioritných alebo vymeniteľných dlhopisov, prípadne iných cenných papierov s osobitnými právami vydaných zanikajúcimi spoločnosťami a každú osobitnú výhodu, ktorá sa má poskytnúť nezávislému expertovi, členom predstavenstiev alebo dozorných rád spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí.

Zmluva o zlúčení a zmluva o splynutí je natoľko významná, že jej **návrh musí byť v prípade kombinujúcich sa akciových spoločností preskúmaný nezávislým expertom** a to pre každú zo spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí. O výsledku preskúmania návrhu zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí vyhotoví nezávislý expert písomnú správu. Nezávislým expertom sa rozumie audítor alebo znalec ustanovený súdom zo zoznamu vedeného podľa osobitného predpisu. Preskúmanie ani vypracovanie písomnej správy nezávislého experta nie je potrebné, ak sa tak dohodli všetci akcionári každej zo spoločností, ktoré sa podieľajú na zlúčení alebo splynutí. Z dôvodu uľahčenia zlúčenía v rámci jednej

skupiny spoločností sa v súlade s Obchodným zákonníkom za presne stanovených podmienok nevyžaduje preskúmanie ani písomná správa v prípade, ak ide o zlúčenie spoločností, kde nástupnícka spoločnosť alebo osoby konajúce vo vlastnom mene, ale na účet nástupníckej spoločnosti, vlastní viac ako 90 % akcií (ale nie všetky akcie) zanikajúcich spoločností, s ktorými je spojené hlasovacie právo a ak zmluva o zlúčení obsahuje záväzok nástupníckej spoločnosti odkúpiť od všetkých menšinových akcionárov zanikajúcich spoločností akcie, ktoré nadobudnú výmenou za akcie spoločností zaniknutých zlúčením.

V prípade kombinujúcich sa **spoločností s ručením obmedzeným** sa preskúmanie návrhu zmluvy o zlúčení a zmluvy o splynutí a vypracovanie príslušnej správy o výsledku preskúmania vyžaduje len vtedy, ak o to požiada niektorý zo spoločníkov spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí, alebo ak aspoň jedna z týchto spoločností je v kríze.

Nakoľko zlúčenie a splynutie je dobrovoľné spojenie spoločností, nie je možné bez súhlasu spoločníkov. Všeobecná úprava zrušenia obchodných spoločností bez likvidácie stanovuje, že na **schválenie návrhu zmluvy o zlúčení a zmluvy o splynutí** sa vyžaduje súhlas všetkých spoločníkov zanikajúcich spoločností, v prípade zlúčenia aj spoločníkov nástupníckej spoločnosti. Prirodzene v návrhu zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí možno dohodnúť, že niektorí spoločníci zanikajúcich spoločností sa nestanú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti. Obdobné právo majú i spoločníci spoločnosti, na ktorú prechádza imanie zanikajúcich spoločností. Nástupnícka spoločnosť je v tejto súvislosti povinná spoločníkom vyplatiť vyrovnací podiel, s čím dotknutí spoločníci musia súhlasiť. Ustanovenia pre akciové spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným spresňujú, že rozhodnutie o schválení návrhu zmluvy o zlúčení a zmluvy o splynutí musí schváliť dvoj tretinová väčšina hlasov prítomných akcionárov, resp. dvoj tretinová väčšina hlasov všetkých spoločníkov, ak spoločenská zmluva nevyžaduje vyšší počet hlasov.

Najmenej tridsať dní **pred dňom konania valného zhromaždenia**, ktoré má rozhodovať o zlúčení alebo splynutí spoločností, **musia mať akcionári v sídle každej zo spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí k nahliadnutiu:**

- a) návrh zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí;
- b) účtovné závierky a výročné správy všetkých spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí za posledné tri roky vrátane správ o podnikateľskej činnosti spoločností a o stave ich majetku;
- c) priebežnú účtovnú závierku vyhotovenú ku dňu, ktorý nesmie byť skorší ako prvý deň tretieho mesiaca predchádzajúceho vyhotoveniu návrhu zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí, ak posledná riadna účtovná závierka je vyhotovená ku dňu, od ktorého do vyhotovenia návrhu zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí uplynulo viac ako šesť mesiacov. Priebežná účtovná závierka sa vyhotovuje podľa rovnakých metód a v rovnakom členení ako posledná riadna účtovná závierka pred vyhotovením návrhu zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí. Overenie priebežnej účtovnej závierky audítorom sa nevyžaduje. Priebežnú účtovnú závierku nemusí zostaviť tá verejná akciová spoločnosť podieľajúca sa na zlúčení alebo splynutí, ktorá uverejňuje polročnú finančnú správu napr. podľa zákona o cenných papieroch alebo zákona o burze cenných papierov a ak túto poskytne akcionárom na nahliadnutie. Priebežná účtovná závierka sa nemusí vyhotoviť ani v situácii, ak s tým súhlasia všetci akcionári každej zo spoločností podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí, či v prípade, ak ide o zlúčenie spoločností, kde nástupnícka spoločnosť alebo osoby konajúce vo vlastnom mene, ale na účet nástupníckej spoločnosti, vlastní viac ako 90 % akcií (ale nie všetky akcie) zanikajúcich spoločností, s ktorými je spojené hlasovacie právo a ak zmluva o zlúčení obsahuje záväzok nástupníckej spoločnosti odkúpiť od všetkých menšinových akcionárov zanikajúcich spoločností akcie, ktoré nadobudnú výmenou za akcie spoločností zaniknutých zlúčením;

- d) správy predstavenstiev všetkých spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí, v ktorých sa z právneho a ekonomického hľadiska vysvetľuje a odôvodňuje zlúčenie alebo splynutie, ich prínos či výmenný pomer akcií. Písomnú správu predstavenstiev nemusí vyhotoviť tá verejná akciová spoločnosť podieľajúca sa na zlúčení alebo splynutí, ktorá uverejňuje polročnú finančnú správu napr. podľa zákona o cenných papieroch alebo zákona o burze cenných papierov a ak túto poskytne akcionárom na nahliadnutie;
- e) správy nezávislých expertov pre všetky spoločnosti podieľajúce sa na zlúčení alebo splynutí. Správy nezávislých expertov sa nemusia vyhotoviť, ak s tým súhlasia všetci akcionári každej zo spoločností podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí.

Vyššie uvedené dokumenty **sa nemusia poskytnúť k nahliadnutiu** v sídle kombinujúcich sa **spoločností s ručením obmedzeným**, nakoľko uvedené dokumenty sa zasielajú spoločníkom spoločností spolu s pozvánkou na valné zhromaždenie.

Na rozdelenie spoločnosti sa vyžaduje **schválenie projektu rozdelenia**. Projekt rozdelenia musí obsahovať presný popis a určenie častí obchodného majetku a záväzkov zanikajúcej spoločnosti, ktoré prechádzajú na jednotlivé nástupnícke spoločnosti a pravidiel rozdelenia podielov jednotlivých nástupníckych spoločností medzi spoločníkov. Na obsah projektu rozdelenia a jeho schválenie sa inak vzťahujú primerane ustanovenia viažuce sa k návrhu zmluvy o zlúčení a zmluvy o splynutí. Rovnako sa na spoločnosti zanikajúce rozdelením primerane použijú ustanovenia Obchodného zákonníka o spoločnostiach podieľajúcich sa na splynutí alebo zlúčení a na spoločnosti vznikajúce rozdelením spoločností pri rozdelení spoločnosti, ako aj na už jestvujúce spoločnosti, ktoré sú právnymi nástupcami zanikajúcej spoločnosti pri rozdelení spoločnosti zlúčením sa primerane použijú ustanovenia Obchodného zákonníka o nástupníckej spoločnosti.

V situácii, keď je návrh zmluvy o zlúčení alebo návrh zmluvy o splynutí alebo návrh projektu rozdelenia spoločnosti vypracovaný, **je každá zanikajúca spoločnosť povinná túto skutočnosť oznámiť príslušnému správcovi dane**, t. j. daňovému úradu alebo colnému úradu, a to najneskôr šesťdesiat dní pred dňom konania valného zhromaždenia, ktoré má rozhodnúť o schválení príslušných návrhov. Ak sú obchodné podiely alebo akcie zanikajúcej spoločnosti predmetom záložného práva, je každá zanikajúca spoločnosť povinná splniť si oznamovaciu povinnosť o vypracovaní návrhu zmluvy o zlúčení, zmluvy o splynutí alebo návrhu projektu rozdelenia v rovnakej lehote aj voči záložnému veriteľovi.

**Po prijatí rozhodnutia** spoločníkov alebo príslušných orgánov zúčastnených spoločností **o zlúčení, splynutí alebo rozdelení a pred podaním návrhu na zápis zlúčenía, splynutia alebo rozdelenia spoločnosti vyhotoví audítora** určený v schválenej zmluve o zlúčení, zmluve o splynutí alebo v schválenom projekte rozdelenia spoločnosti o zistených skutočnostiach **správu**, ktorá osvedčuje, že **za predpokladu zachovania stavu zúčastnených spoločností k rozhodnému dňu**, budú splnené zákonné podmienky pre uskutočnenie zlúčenía, splynutia alebo rozdelenia. Ak je zanikajúcou spoločnosťou spoločnosť, ktorá nemá povinnosť nechať si overiť účtovnú závierku audítorm, súčasťou správy je aj osvedčenie audítora, že pohľadávky a záväzky zanikajúcej spoločnosti zodpovedajú ekonomickej realite ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu. Správa audítora, ktorá osvedčuje, že hodnota záväzkov nástupníckej spoločnosti nepresahuje hodnotu jej majetku, za predpokladu zachovania stavu zúčastnených spoločností k rozhodnému dňu, sa prikladá k návrhu na zápis do obchodného registra.

Návrh na zápis zlúčenía, splynutia alebo rozdelenia spoločnosti do obchodného registra musia podať súčasne všetky zanikajúce i nástupnícke spoločnosti najneskôr do tridsiatich dní od schválenia zmluvy o zlúčení, zmluvy o splynutí alebo projektu rozdelenia spoločnosti. Táto lehota neplatí, ak zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie podlieha súhlasu podľa osobitných predpisov, napr. podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže. (Farkaš, 2020) Za

novovznikajúce nástupnícke spoločnosti podávajú tento návrh členovia štatutárnych orgánov novovznikajúcich spoločností, ktorí sú určení v schválenej zmluve o splynutí alebo v schválenom projekte rozdelenia spoločnosti, ktorí sú tiež oprávnení konať vo všetkých veciach súvisiacich s ich vznikom. Účinnosť zmluvy o zlúčení, zmluvy o splynutí či projektu rozdelenia môže byť ovplyvnená tiež rozhodnutím napr. Protimonopolného úradu SR alebo Národnej banky Slovenska. (Farkaš, 2020)

#### 4 Účtovné aspekty zlúčenia, splynutia a rozdelenia v Slovenskej republike

Účtovné aspekty kombinácií podnikov upravuje zákon o účtovníctve a postupy účtovania pre podvojné účtovníctvo. Na rozdiel od právneho hľadiska je pre účtovné zobrazenie transakcií zlúčenia, splynutia a rozdelenia dôležitá zásada obsahu pred formou, t. j. prednosti ekonomickej podstaty pred právnou formou. Preto je aj z pohľadu účtovníctva dôležitý **rozhodný deň** a nie deň, kedy nastávajú právne účinky zlúčenia, splynutia a rozdelenia jeho zápisom do obchodného registra. Z právneho hľadiska je stanovenie rozhodného dňa súčasťou zmluvy o zlúčení, zmluvy o splynutí alebo projektu rozdelenia, je teda výsledkom dohody spoločníkov zúčastnených spoločností, v ktorých právomoci stanovenie rozhodného dňa je. Podľa Obchodného zákonníka je rozhodný deň dňom, od ktorého sa úkony zanikajúcich spoločností považujú z hľadiska účtovníctva za úkony vykonané na účet nástupníckej spoločnosti, pričom tento deň môže byť určený najskôr spätne k prvému dňu účtovného obdobia, v ktorom je vypracovaný návrh zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí alebo návrh projektu rozdelenia spoločnosti za predpokladu, že účtovná závierka zostavená ku dňu, ktorý predchádza tomuto dňu, nebola schválená príslušným orgánom. V tomto prípade priamo Obchodný zákonník určuje deň, ku ktorému sa príslušná transakcia zobrazí v účtovníctve danej spoločnosti. Toto vymedzenie rozhodného dňa považujeme za ekonomicky správne, nakoľko z vecného hľadiska je rozhodný deň považovaný za deň, od ktorého spoločnosti zúčastnené na zlúčení, splynutí alebo rozdelení zlúčením začínajú podnikať spoločne na účet nástupníckej spoločnosti. (Vomáčková, 2004) V tejto súvislosti je rozhodný deň z hľadiska prevzatia kontroly významným medzníkom najmä v prípade zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia zlúčením medzi nezávislými spoločnosťami alebo aj medzi kapitálovo prepojenými spoločnosťami, ktoré však nie sú pod jednotnou kontrolou. V prípade, že zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie zlúčením je realizované medzi spoločnosťami v skupine, ekonomický význam rozhodného dňa sa vytráca, pretože spoločnosti v skupine už tvoria ekonomický celok, spoločne hospodária, majú spoločné účtovné politiky.

Rozhodný deň na účely účtovníctva je deň určený podľa Obchodného zákonníka a nesmie byť neskorší ako deň nadobudnutia účinkov zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia, t. j. najneskorší deň, ktorý môže byť určený ako rozhodný deň, je deň výmazu zanikajúcej spoločnosti z obchodného registra. Rozhodný deň teda môže byť stanovený tak, aby bol začiatkom účtovného obdobia, no môže ním byť aj deň právneho ukončenia celého procesu transakcie. Možnosť určiť si rozhodný deň v pomerne širokom časom intervale je uľahčením celého procesu transakcie zlúčenia, splynutia a rozdelenia v tom zmysle, že zúčastnené spoločnosti si môžu optimalizovať celý proces transakcie tak po organizačnej, finančnej i časovej stránke.

##### 4.1 Postupy účtovania v zanikajúcej účtovnej jednotky

Účtovná jednotka, ktorá je právnickou osobou a zrušuje sa bez likvidácie, vedie účtovníctvo do dňa, ktorý predchádza rozhodnému dňu. Ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu **uzavrie účtovné knihy** a zostaví **mimoriadnu účtovnú závierku**. Ak deň, ku ktorému sa zostavuje mimoriadna účtovná závierka, je totožný s dňom riadnej účtovnej závierky, zostavená účtovná závierka sa považuje aj za riadnu účtovnú závierku. Takáto situácia nastáva v prípade, keď je rozhodný deň stanovený spätne k prvému dňu účtovného obdobia,

v ktorom je vypracovaný návrh zmluvy o zlúčení, zmluvy o splnutí alebo projekt rozdelenia, potom mimoriadna účtovná závierka zostavená ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu, bude zároveň považovaná aj za riadnu účtovnú závierku. Zostavenie iba jednej účtovnej závierky namiesto dvoch účtovných závierok znižuje nároky na pracovnú silu i náklady na overenie účtovnej závierky audítorom v prípade, že účtovná jednotka má povinnosť dať si overiť účtovnú závierku audítorom.

Od rozhodného dňa skutočnosti, ktoré sú predmetom účtovníctva zanikajúcej právnickej osoby, sú súčasťou účtovníctva a účtovnej závierky nástupníckej účtovnej jednotky. Ak táto ešte nevznikla, vedie účtovníctvo a zostavuje účtovnú závierku, a to do dňa nadobudnutia účinkov splynutia alebo rozdelenia zanikajúca právnická osoba. Od rozhodného dňa sa vedie účtovníctvo tak, aby bolo možné jednoznačne vyčísliť majetok, záväzky a výsledok hospodárenia zanikajúcej právnickej osoby, ak nenastanú účinky zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia. Pomerne častými bývajú totiž i prípady, keď po zrušení spoločnosti nedôjde k zániku účtovnej jednotky, existencia zanikajúcej účtovnej jednotky sa obnoví a účtovná jednotka bude pokračovať vo vedení účtovníctva tak, akoby sa žiadne úkony vedúce k jej zrušeniu neuskutočnili. (Turóciová, 2012)

Zanikajúce účtovné jednotky ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu oceňujú v mimoriadnej účtovnej závierke jednotlivé zložky majetku a záväzkov **reálnou hodnotou** v súlade s § 27 ods. 1 písm. c) zákona o účtovníctve. Ide o jednorazové ocenenie reálnou hodnotou, ktoré sa pri ďalších účtovných závierkach v budúcnosti opakovať nebude. Reálna hodnota zistená ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu sa následne stáva účtovnou hodnotou. Na reálnu hodnotu sa preceňujú jednotlivé položky majetku a záväzkov zanikajúcej účtovnej jednotky a nie zanikajúca účtovná jednotka ako celok. (Farkaš, 2020) Reálnu hodnotu jednotlivých položiek majetku a záväzkov si môže zanikajúca účtovná jednotka stanoviť v súlade so zákonom o účtovníctve aj sama. Výška reálnej hodnoty majetku a záväzkov sa v zanikajúcej účtovnej jednotke posudzuje nie z hľadiska zanikajúcej účtovnej jednotky, ale z hľadiska nástupníckej účtovnej jednotky, v postupoch účtovania pre podvojné účtovníctvo je to explicitne uvedené pri opravných položkách k majetku a pri rezervách. (Farkaš, 2013) Reálna hodnota majetku i záväzkov sa môže od ich účtovnej hodnoty líšiť. Ocenenie reálnou hodnotou sa ku dňu ocenenia nevykoná iba v prípade, ak nie je možné spoľahlivo určiť reálnu hodnotu.

Pri zrušení bez likvidácie sa v účtovníctve zanikajúcej účtovnej jednotky ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu **rozdiely vzniknuté medzi reálnou hodnotou majetku a záväzkov a účtovnou hodnotou majetku a záväzkov účtujú podľa § 26 ods. 1 postupov účtovania pre podvojné účtovníctvo takto:**

- a) ak je reálna hodnota majetku nižšia ako jeho účtovná hodnota, **účtujú sa opravné položky k majetku** v súlade s postupmi účtovania pre podvojné účtovníctvo, pričom pri ich účtovaní sa odhadujú ekonomické úžitky z majetku **z pohľadu nástupníckej účtovnej jednotky**;
- b) na účet **rezerv**, pričom tvorba a zrušenie rezerv sa účtuje v súlade s postupmi účtovania pre podvojné účtovníctvo a zohľadňuje sa tvorba rezerv **z pohľadu nástupníckej účtovnej jednotky**;
- c) **výsledkovo alebo na účet 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov** v súlade s postupmi účtovania pre podvojné účtovníctvo, ak ide o majetok a záväzky, pri ktorých sa zmena reálnej hodnoty účtuje z dôvodu zostavenia účtovnej závierky, t. j. pri cenných papieroch, podieloch a derivátoch;
- d) **v ostatných prípadoch** neuvedených v písmenách a) až c) sa rozdiel účtuje **na účet 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splnutí a rozdelení**, pričom pred účtovaním oceňovacieho rozdielu sa najskôr zúčtujú opravné položky z dôvodu

úplného alebo čiastočného zániku opodstatneného predpokladu trvania zníženia hodnoty majetku.

Podľa postupov účtovania pre podvojné účtovníctvo sa na účely zistenia rozdielov medzi reálnou a účtovnou hodnotou, **účtovnou hodnotou rozumie**:

- hodnota majetku po zohľadnení všetkých odpisov vytvorených ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka;
- hodnota majetku po zohľadnení všetkých opravných položiek vytvorených ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie;
- ocenenie metódou vlastného imania pri cenných papieroch a podieloch, ktoré sa ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, oceňujú metódou vlastného imania;
- hodnota záväzkov v ocenení podľa zákona o účtovníctve vrátane rezerv vytvorených ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie.

Z vyššie uvedeného spôsobu účtovania rozdielov medzi reálnou a účtovnou hodnotou majetku a záväzkov vyplýva, že aj pri zostavení mimoriadnej účtovnej závierky je postup účtovania závierkových účtovných prípadov a upravujúcich závierkových účtovných prípadov podľa postupov účtovania pre podvojné účtovníctvo zachovaný s tým, že pri tvorbe opravných položiek a rezerv sa zohľadňuje pohľad nástupníckej účtovnej jednotky. Zároveň je účtovanie doplnené o účtovanie oceňovacích rozdielov tých položiek majetku a záväzkov, ktoré sa v bežne zostavovanej účtovnej závierke reálnou hodnotou neoceňujú. (Gášpárová, 2019) Rozdiely medzi účtovnou hodnotou majetku a záväzkov a ich reálnou hodnotou sa účtujú na účet 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení bez vplyvu na výsledok hospodárenia.

V prípade, že pri precenení na reálnu hodnotu vzniknú **dočasné rozdiely** medzi reálnou hodnotou (ktorá sa stala účtovnou hodnotou) a daňovou základňou majetku a záväzkov (tá závisí od daňového režimu, ktorý si účtovná jednotka zvolí), zanikajúca účtovná jednotka účtuje o odloženej dani z príjmov taktiež na účte 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení, pretože odložená daňová pohľadávka a odložený daňový záväzok sa účtujú v závislosti od toho, ako sa účtuje s nimi súvisiaci účtovný prípad, súvzťažne s účtom 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka. (Farkaš, 2013) Odložená daň z príjmov sa vykazuje v mimoriadnej účtovnej závierke zanikajúcej účtovnej jednotky zostavenej ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu, pričom sa v mimoriadnej účtovnej závierke má posudzovať z hľadiska nástupníckej účtovnej jednotky a nie z hľadiska zanikajúcej účtovnej jednotky.

Náklady spojené so zlúčením, splynutím a rozdelením sa účtujú ako náklady na hospodársku činnosť, neaktivujú sa ani ako dlhodobý nehmotný majetok ani ako položky časového rozlíšenia. (Sklenka a kol., 2019)

Podľa zákona o účtovníctve mimoriadnu účtovnú závierku a ostatné dokumenty ukladá do registra účtovných závierok za zanikajúcu účtovnú jednotku nástupnícka účtovná jednotka, pričom do dňa účinkov zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia ich môže uložiť zanikajúca účtovná jednotka.

## 4.2 Postupy účtovania v nástupníckej účtovnej jednotky

K rozhodnému dňu zostaví nástupnícka účtovná jednotka **otváraciu súvahu a otvorí účtovné knihy**. Ak táto ešte nevznikla, zostaví otváraciu súvahu a otvorí účtovné knihy za nástupnícku účtovnú jednotku zanikajúca právnická osoba. Pri **zlúčení** nástupnícka účtovná jednotka pokračuje vo vedení svojich účtovných kníh po doplnení účtov z podkladov otváracej súvahy. Pri zlúčení nástupnícka účtovná jednotka neuzavrie účtovné knihy, zisťuje však konečné zostatky účtov na účely zostavenia otváracej súvahy. To znamená, že pri zlúčení je

pôvodný majetok a záväzky nástupníckej účtovnej jednotky ocenený v ich účtovných hodnotách, neprecenený na reálnu hodnotu.

V otvárací súvahe nástupníckej účtovnej jednotky sa preberaný majetok a záväzky oceňujú reálnou hodnotou tak, ako boli ocenené v mimoriadnej účtovnej závierke účtovnej jednotky zanikajúcej bez likvidácie. Zostatok účtu 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení, ktorý v mimoriadnej účtovnej závierke vykázala zanikajúca účtovná jednotka, sa v otvárací súvahe nástupníckej účtovnej jednotky vykazuje v súlade so zmluvou o zlúčení, zmluvou o splynutí alebo v súlade s projektom rozdelenia na účtoch účtovej skupiny 41 – Základné imanie a kapitálové fondy a účtovej skupiny 42 – Fondy tvorené zo zisku a prevedené výsledky hospodárenia. Neexistujú reštrikcie pre použitie účtu 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení s výnimkou jeho pridelenia k výsledku hospodárenia za bežné účtovné obdobie, môže sa použiť napr. na zvýšenie základného imania, na úhradu straty, ale aj na rozdelenie spoločníkom. Predstavuje vlastný zdroj krytia majetku spoločnosti, je súčasťou vlastného imania spoločnosti. (Farkaš, 2020)

Účtovné jednotky zúčastnené na zlúčení, splynutí a rozdelení môžu mať vzájomné pohľadávky a záväzky. Postupy účtovania pre podvojnú účtovníctvo pri vylučovaní vzájomných pohľadávok a záväzkov vrátane rezerv a účtov časového rozlíšenia rozlišujú:

- pri **splynutí a rozdelení** sa vzniknuté **rozdiely** z dôvodu vylúčenia vzájomných pohľadávok a záväzkov vrátane rezerv a účtov časového rozlíšenia vykazujú v otvárací súvahe nástupníckej účtovnej jednotky na účte 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov alebo na účte 429 – Neuhradená strata minulých rokov;
- pri **zlúčení** sa **vzájomné pohľadávky a záväzky** vrátane rezerv a účtov časového rozlíšenia **vykazujú v otvárací súvahe v plnom rozsahu**, vylúčia sa až po zlúčení, a prípadné vzniknuté rozdiely z dôvodu vylúčenia vzájomných pohľadávok a záväzkov vrátane rezerv a účtov časového rozlíšenia sa účtujú na príslušné účty nákladov a výnosov v účtovníctve nástupníckej účtovnej jednotky.

V zmysle postupov účtovania pre podvojnú účtovníctvo sa v otvárací súvahe nástupníckej účtovnej jednotky vykazujú majetok, záväzky a vlastné imanie jednotlivých účtovných jednotiek zúčastnených na zlúčení, splynutí a rozdelení, ak zúčastnená účtovná jednotka **nemá podiel** v inej zúčastnenej účtovnej jednotke.

Ak jedna zúčastnená účtovná jednotka **má podiel** v inej zúčastnenej účtovnej jednotke (napr. ide o materskú a dcérsku účtovnú jednotku), vykazujú sa hodnoty v otvárací súvahe nástupníckej účtovnej jednotky **po vylúčení podielov**, ktoré sa účtujú na účtoch účtovej skupiny 06 – Dlhodobý finančný majetok **a hodnoty vlastného imania pripadajúceho na tieto podiely**. Hodnota goodwillu alebo záporného goodwillu sa vykazuje podľa § 37 ods. 8 až 11 postupov účtovania pre podvojnú účtovníctvo.

Ak podľa osobitného predpisu vznikajú pri **zlúčení** vlastné akcie alebo vlastné obchodné podiely (pri zlúčení materskej účtovnej jednotky do dcérskej účtovnej jednotky, kde nástupnícka účtovná jednotka je dcérska účtovná jednotka), v otvárací súvahe sa podľa § 26 ods. 7 postupov účtovania pre podvojnú účtovníctvo vykazuje:

- a) majetok, záväzky a vlastné imanie nástupníckej účtovnej jednotky,
- b) majetok, záväzky a vlastné imanie zanikajúcej účtovnej jednotky, a to vrátane vlastných akcií alebo vlastných obchodných podielov,
- c) goodwill alebo záporný goodwill, ktorého suma sa vypočíta ako rozdiel medzi hodnotou finančnej investície tvoriacej podiel v nástupníckej účtovnej jednotke a hodnotou vlastného imania nástupníckej účtovnej jednotky pripadajúcou na tento podiel,
- d) v hodnote goodwillu alebo záporného goodwillu suma na účte 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov alebo na účet 429 – Neuhradená strata minulých rokov.

V nadväznosti na vyššie uvedené ustanovenia, podľa ktorých sa goodwill obsiahnutý v ocenení vlastných akcií alebo vlastných obchodných podielov vykazuje samostatne súvzťažne so zvýšením účtu 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov Farkaš (2020) upozorňuje, že k tomuto ustanoveniu je potrebné pristupovať opatrne. Farkaš (2020) uvádza, že toto ustanovenie napriek tomu, že sa nachádza v súčasne platnej právnej úprave účtovníctva, pochádza ešte z čias, keď sa vlastné akcie alebo vlastné obchodné podiely vykazovali ako súčasť vlastného imania, so záporným znamienkom (t. j. znižovali vlastné imanie, bolo to s účinnosťou do 31. 12. 2014). Toto ustanovenie znamená, že ak je v hodnote vlastných akcií alebo vlastných obchodných podielov obsiahnutý goodwill a o celú hodnotu vlastných akcií alebo vlastných obchodných podielov je znížené vlastné imanie, o hodnotu goodwillu sa zvyšuje majetok na strane aktív a súčasne sa zvýši aj vlastné imanie na účte 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov. S účinnosťou od 1. 1. 2015 sa vlastné akcie a vlastné obchodné podiely vykazujú na strane aktív súvahy a súvzťažne je potrebné vytvoriť vo vlastnom imaní rezervný fond na vlastné akcie alebo vlastné obchodné podiely. Preto vykázanie goodwillu raz ako súčasti ocenenia vlastných akcií a vlastných obchodných podielov a raz ako samostatnej položky dlhodobého nehmotného majetku, by mohlo viesť k dvojitému vykázaniu goodwillu, a teda k nadhodnoteniu majetku na strane aktív a nadhodnoteniu vlastného imania na strane pasív. Farkaš (2020) zároveň konštatuje, že pre záporný goodwill ten vplyv nemusí byť dvojitý, pretože záporný goodwill sa najskôr vykáže so záporným znamienkom na účte 015 – Goodwill na strane aktív súvzťažne so znížením vlastného imania na účte 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov alebo 429 – Neuhradená strata minulých rokov na strane pasív, ale hneď sa podľa § 26 ods. 7 písm. d) postupov účtovania pre podvojné účtovníctvo zúčtuje ako zvýšenie vlastného imania (zvýšenie majetku na účte 015 – Goodwill a zvýšenie vlastného imania na účte 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov alebo 429 – Neuhradená strata minulých rokov).

Ak sú v otváracíj súvahe nástupníckej účtovnej jednotky vykázané vlastné akcie alebo vlastné obchodné podiely a následne je rozhodnuté, že o tieto vlastné akcie alebo vlastné obchodné podiely bude znížené základné imanie, rozdiel medzi účtovnou hodnotou vlastných akcií alebo vlastných obchodných podielov a menovitou hodnotou znižovaného základného imania sa účtuje podľa charakteru na účte 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov alebo na účte 429 – Neuhradená strata minulých rokov, neúčtuje sa teda ako náklad alebo výnos, t. j. s vplyvom na výsledok hospodárenia.

Pri zlúčení, splynutí a rozdelení je v účtovných predpisoch prijatá fikcia, že nástupnícka spoločnosť od zanikajúcej spoločnosti obstaráva podnik zanikajúcej spoločnosti, v členení na konkrétne položky majetku a záväzkov a na zvyškovú veličinu nazvanú goodwill alebo záporný goodwill. Podobne je tomu aj pri kúpe a vklade podniku alebo jeho časti, pričom v prípade zlúčenia, splynutia a rozdelenia je dňom obstarania rozhodný deň. (Farkaš, 2020)

Goodwill je teda špecifický druh dlhodobého nehmotného majetku, ktorý sa obstaráva napr. pri kúpe, zámene alebo vklade podniku alebo jeho časti a rovnako pri zlúčení, splynutí alebo rozdelení obchodných spoločností alebo družstiev. Nemôže existovať ako samostatná položka, len v spojitosti s inými položkami majetku a len v prípade, ak ide o ocenenie podniku ako celku a to pri zmene vlastníctva podniku alebo jeho časti. Goodwill alebo záporný goodwill pri zlúčení, splynutí alebo rozdelení môže vzniknúť len vtedy, ak má jedna zúčastnená spoločnosť podiel v inej zúčastnenej spoločnosti. Goodwill je súčasťou ocenenia tohto podielu, bol obstaraný za odplatu v deň obstarania tohto podielu. Keďže v prípade zlúčenia, splynutia a rozdelenia je dňom obstarania rozhodný deň, na účely výpočtu goodwillu sa za deň obstarania goodwillu považuje práve rozhodný deň, a nie deň obstarania podielu v inej spoločnosti v minulosti. Rozdiel medzi týmito dňami môže byť aj niekoľko rokov. (Farkaš, 2020)

V súlade s postupmi účtovania pre podvojné účtovníctvo sa goodwill vytvorený vlastnou činnosťou nesmie aktivovať. Aj preto sa v mimoriadnej účtovnej závierke zanikajúcej účtovnej jednotky zostavenej ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu preceňuje na reálnu hodnotu

len ten majetok a záväzky, ktoré už zanikajúca účtovná jednotka v súvahe vykázané má. Nemôže sa v nej vykazať ani goodwill vytvorený vlastnou činnosťou zanikajúcej účtovnej jednotky, napriek tomu že môže existovať.

V súlade s ustanoveniami § 37 ods. 11 postupov účtovania pre podvojné účtovníctvo sa pri zlúčení, splynutí a rozdelení goodwill účtuje, ak účtovná hodnota podielu jednej zúčastnenej spoločnosti v inej zúčastnenej spoločnosti je vyššia než reálna hodnota majetku a záväzkov pripadajúca na tento podiel, pričom účtovnou hodnotou podielu pri splynutí a rozdelení sa rozumie hodnota podielu ocenená reálnou hodnotou. Pri zlúčení, ak zanikajúca účtovná jednotka má podiel v nástupníckej účtovnej jednotke (napr. v prípade zlúčenia materskej účtovnej jednotky do dcérskej účtovnej jednotky), sa účtuje goodwill ako rozdiel medzi reálnou hodnotou podielu pripadajúceho na účtovnú hodnotu majetku a záväzkov v nástupníckej účtovnej jednotke, okrem zlúčenia podľa § 26 ods. 7 postupov účtovania pre podvojné účtovníctvo. V tejto súvislosti je dôležité, ako sú ocenené podiely jednej zúčastnenej spoločnosti v inej zúčastnenej spoločnosti a ako je ocenený majetok a záväzky tejto inej zúčastnenej spoločnosti pripadajúci na tento podiel. Ako už bolo uvedené na reálnu hodnotu preceňuje majetok a záväzky vždy zanikajúca účtovná jednotka. Goodwill sa účtuje na ťarchu účtu 015 – Goodwill a záporný goodwill sa účtuje v prospech účtu 015 – Goodwill. Takto zistený goodwill alebo záporný goodwill sa vykáže v otváracíj súvahe nástupníckej účtovnej jednotky.

V účtovníctve nástupníckej účtovnej jednotky nasledujú **úpravy goodwillu alebo záporného goodwillu vykazaného v otváracíj súvahe** nástupníckej účtovnej jednotky v súlade s § 37 ods. 12 o sumu

- a) identifikovateľného spoľahlivo oceneľného dlhodobého nehmotného majetku vytvoreného vlastnou činnosťou v zanikajúcej právnickej osobe **do** nadobudnutia podielu v zanikajúcej účtovnej jednotke, okrem zlúčenia podľa § 26 ods. 7, ktorý sa v účtovníctve nástupníckej účtovnej jednotky zaúčtuje na účtoch dlhodobého nehmotného majetku;
- b) nerozdelených ziskov alebo neuhradených strát účtovaných na účtoch vlastného imania, ktoré pripadajú zúčastnenej účtovnej jednotke **od** nadobudnutia príslušného podielu v zúčastnenej účtovnej jednotke;
- c) účtovanú na účte 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov a viažucu sa k zaniknutému podielu v zúčastnenej účtovnej jednotke;
- d) oceňovacieho rozdielu na účte 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení v zanikajúcej účtovnej jednotke, ktorá sa vzťahuje na majetok nadobudnutý zanikajúcou účtovnou jednotkou odo dňa nadobudnutia podielu nástupníckou účtovnou jednotkou v zanikajúcej účtovnej jednotke alebo o sumu oceňovacieho rozdielu na účte 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení, ktorá sa vzťahuje k zaniknutému podielu v nástupníckej účtovnej jednotke;
- e) odpisu goodwillu alebo záporného goodwillu na základe zistenia výšky zvýšenia ekonomických úžitkov v súvislosti s goodwillom a zníženia ekonomických úžitkov v súvislosti so záporným goodwillom podľa odseku 11. Príslušné ustanovenie uvádza nasledujúci postup: ak budúce zvýšenie ekonomických úžitkov bude pravdepodobne nižšie ako je výška goodwillu zaúčtovaná na účte 015 – Goodwill, príslušná časť goodwillu sa odpíše pri zlúčení, splynutí a rozdelení.

Vplyvom týchto úprav sa môže z pôvodne kladného goodwillu stať záporný goodwill a z pôvodne záporného goodwillu sa môže stať kladný goodwill. Zmyslom týchto úprav je ocenenie podielov i ocenenie vlastného imania čo najviac priblížiť ich oceneniu ku dňu skutočného obstarania podielov a v dôsledku toho sumu goodwillu priblížiť čo najviac k jeho sume v deň, kedy sa podiel skutočne obstaral. (Farkaš, 2020)

Až následne po vyššie uvedených úpravách teda zistíme hodnotu goodwillu, ktorá sa odpisuje, resp. hodnotu záporného goodwillu. Vzniknutý záporný goodwill sa jednorazovo odpíše v prospech účtu 551 – Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 075 – Oprávky ku goodwillu. Hodnota goodwillu sa odpisuje na ťarchu účtu 551 – Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku so súvzťažným zápisom v prospech účtu 075 – Oprávky ku goodwillu. Podľa zákona o účtovníctve, ak sa nedá životnosť goodwillu spoľahlivo odhadnúť, musí ho účtovná jednotka odpísať najneskôr do piatich rokov od jeho obstarania.

Postupy účtovania pre podvojné účtovníctvo uvádzajú, že na prvotné zaúčtovanie goodwillu alebo záporného goodwillu sa požiadavka účtovania o odloženej dani nevzťahuje. Účtovanie o odloženej dani sa vzťahuje na dočasný rozdiel ku goodwillu alebo zápornému goodwillu, ktorý vznikol po jeho prvotnom zaúčtovaní, napr. z dôvodu rôznych daňových odpisov a účtovných odpisov; ak pri prvotnom účtovaní goodwillu alebo záporného goodwillu nevznikol dočasný rozdiel. Dočasný rozdiel nevzniká v prípade goodwillu zaúčtovaného pri zlúčení, splynutí a rozdelení účtovných jednotiek, ak sa na daňové účely postupovalo v ocenení v reálnych hodnotách. (Baštincová, Tužinský, 2011) V prípade, ak sa na daňové účely použilo ocenenie v pôvodných cenách, dočasný rozdiel v súvislosti s goodwillom pri zlúčení, splynutí a rozdelení účtovných jednotiek vzniká.

Pri splynutí alebo rozdelení, keď nástupnícka účtovná jednotka je novovzniknutá účtovná jednotka, zatriedi sa do veľkostnej skupiny na základe vlastného rozhodnutia a zostáva v tejto veľkostnej skupine aj v bezprostredne nasledujúcom účtovnom období. V prípade zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti zlúčením, keď nástupnícka účtovná jednotka nie je novovzniknutou účtovnou jednotkou, je povinná k rozhodnému opätovne prehodnotiť svoje zatriedenie do veľkostných skupín a zohľadniť veľkosť majetku a priemerný prepočítaný počet zamestnancov, ktoré prevzala od zanikajúcej účtovnej jednotky.

## Záver

Predkladaný príspevok rieši základné právne a účtovné súvislosti zlúčenia, splynutia a rozdelenia, čím preukazuje previazanosť obchodného práva a účtovníctva v tejto oblasti. Zlúčenie, splynutie a rozdelenie patria k takým vlastníckym transakciám, pri ktorých najmenej jedna spoločnosť zaniká, pričom jej imanie prechádza buď na existujúcu nástupnícku spoločnosť alebo na novovznikajúcu nástupnícku spoločnosť. Spoločníkom zaniknutých spoločností vzniká automaticky podiel v nástupníckej spoločnosti. Ekonomickou podstatou týchto transakcií je prevod kontroly nad podnikom zanikajúcej spoločnosti. V prípade zlúčenia, splynutia či rozdelenia zlúčením sa tieto transakcie v značnej miere využívajú na vnútrogrupinové reorganizácie.

Z právneho hľadiska je zrušenie spoločnosti bez likvidácie, t. j. s právnym nástupcom regulované v Obchodnom zákonníku. Podstatnú časť úpravy týchto transakcií tvoria ustanovenia týkajúce sa obsahových náležitostí, procesu schvaľovania a oznamovacích povinností zmluvy o zlúčení, zmluvy o splynutí a projektu rozdelenia, nakoľko tieto dokumenty sú kľúčové pre bezproblémový priebeh celej transakcie. Z dôvodu prevencie pred nekalými praktikami pri zlúčení, splynutí a rozdelení i ochrany práv veriteľov i spoločníkov zúčastnených spoločností Obchodný zákonník obsahuje zákonné podmienky, ktorých posúdenie je nevyhnuté ešte pred samotným začatím procesu zlúčenia, splynutia a rozdelenia. Pre účtovné riešenie daných transakcií sú významné aj ustanovenia Obchodného zákonníka o prístupe k účtovným závierkam a výročným správam, o zostavení priebežnej účtovnej závierky, určenie rozhodného dňa, či preskúmanie návrhu zmlúv a projektu rozdelenia audítorom. Pre právne uzavretie daných transakcií sú zas dôležité ustanovenia o právnych účinkoch zlúčenia, splynutia a rozdelenia. Z právneho hľadiska má vždy právna forma prednosť pred ekonomickou podstatou transakcie.

Účtovné riešenie zlúčenia, splynutia a rozdelenia je v Slovenskej republike upravené v postupoch účtovania pre podvojné účtovníctvo v nadväznosti na zákon o účtovníctve. Pri účtovnom zobrazení transakcie je rozhodujúca ekonomická podstata transakcie. Preto je aj z pohľadu účtovníctva dôležitý rozhodný deň. Rozhodný deň si zúčastnené strany určujú samy. Je nezávislý odo dňa zrušenia bez likvidácie a odo dňa výmazu a zápisu v obchodnom registri. Majetok a záväzky zanikajúcej spoločnosti prejdú k rozhodnému dňu na jej právneho nástupcu, ktorý počnúc týmto dňom za ňu vedie účtovníctvo. V tento deň alebo neskôr bude zanikajúca spoločnosť vymazaná z obchodného registra, prestáva existovať. Vzhľadom na to, že zanikajúca spoločnosť ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu končí ako účtovná jednotka, má povinnosť k tomuto dňu zostaviť mimoriadnu účtovnú závierku. Pri zostavovaní mimoriadnej účtovnej závierky sa postupuje tak, že sa najskôr majetok a záväzky ocenia účtovnou hodnotou, tak ako keby sa zostavovala riadna účtovná závierka, t. j. zaúčtujú sa všetky závierkové i upravujúce závierkové účtovné prípady. Potom sa účtovná hodnota majetku a záväzkov porovná s ich reálnou hodnotou a rozdiel sa zaúčtuje na príslušný účet majetku a záväzkov súvzťažne so špeciálnym účtom určeným na účtovanie oceňovacích rozdielov z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení. Nástupnícka účtovná jednotka k rozhodnému dňu zostaví otváraciu súvahu a v nej zobrazí majetok a záväzky, ktoré na ňu prešli od zanikajúcej spoločnosti v ocenení reálnou hodnotou (v prípade zlúčenia alebo rozdelenia zlúčením aj svoj doterajší majetok a záväzky neprecenené na reálnu hodnotu). Následne vylúči vzájomné prepojenie – vzájomné pohľadávky a záväzky vrátane rezerv a účtov časového rozlíšenia a tiež vzájomné majetkové prepojenie, ak má jedna zúčastnená spoločnosť podiel v inej zúčastnenej spoločnosti a vykáže goodwill alebo záporný goodwill, ktorý typicky vzniká pri kombináciách s podnikmi. Tento goodwill alebo záporný goodwill sa následne podrobí úpravám v zmysle postupov účtovania pre podvojné účtovníctvo, pod vplyvom ktorých môže zmeniť svoj pôvodný charakter. Až takto zistený goodwill sa následne odpisuje, resp. záporný goodwill sa jednorazovo zúčtuje do výsledku hospodárenia.

Proces zlúčenia, splynutia a rozdelenia je náročný po organizačnej, časovej, finančnej, personálnej i odbornej stránke, a preto jeho úspešné zvládnutie nie je možné bez spolupráce odborníkov z viacerých oblastí, predovšetkým z právnej, účtovnej a daňovej oblasti.

## Literatúra

- [1] Baštincová, A., Tužinský, M. (2011). *Splatná a odložená daň z príjmov podľa národnej a nadnárodnej úpravy účtovníctva*. Bratislava: Iura Edition.
- [2] Farkaš, R. (2013). *Odložené dane v individuálnej a konsolidovanej účtovnej závierke*. Bratislava: Iura Edition.
- [3] Farkaš, R. (2020). *Účtovná závierka obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer.
- [4] Gášpárová, E. (2019). Zlúčenie, splynutie a rozdelenie obchodných spoločností. *Dane a účtovníctvo v praxi*, 19 (4), s. 7-23.
- [5] IFRS 3 *Podnikové kombinácie* v znení neskorších predpisov.
- [6] Krupová, L. (2012). Podnikové kombinácie podľa IFRS 3/1. *Účtovníctvo, audítorstvo a daňovníctvo v praxi*, 12(2), s. 39-47.
- [7] Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92 zo 16. decembra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov.
- [8] Sklenka, M., Šlosárová, A., Hornická, R., & Blahušiaková, M. (2019). *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II* (2. doplnené a prepracované vydanie). Bratislava: Wolters Kluwer.

- [9] Turóciová, J. (2012). Zlúčenie, splynutie, rozdelenie spoločnosti z pohľadu účtovníctva. *Daňový a účtovný poradca podnikateľa*, 12 (10), s. 5-37.
- [10] Vomáčková, H. (2004). *Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí (vyšší účetnictví)*, 2.vydání, výrazně přepracované a aktualizované. Praha: Polygon.
- [11] Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
- [12] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
- [13] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.